

Advies bij de mogelijkheid om pepperspray onder bepaalde voorwaarden toe te laten voor particulier gebruik

Op 23 februari 2026 vroeg de federale minister van Gelijke Kansen aan het Vlaams Vredesinstituut een advies over de mogelijkheid om pepperspray onder bepaalde voorwaarden toe te laten voor particulier gebruik. Op basis van eerdere eigen analyses over de Wapenwet en het particulier wapenbezit in België en beknopt bijkomend onderzoek kwam het Vlaams Vredesinstituut tot volgende conclusies:

Pepperspray kan potentiële slachtoffers in sommige omstandigheden helpen om zich te verdedigen tegen agressie en aan een dader te ontsnappen. Het kan ook een bron van zelfvertrouwen zijn. Het Vlaams Vredesinstituut stelt echter ook vast dat:

- het gebruik van pepperspray als zelfverdedigingsmiddel in de praktijk vaak niet doeltreffend is en kan leiden tot escalatie van geweld waarbij ook niet-betrokken omstaanders slachtoffer kunnen worden
- een legalisering al te zeer de nadruk legt op de verantwoordelijkheid van slachtoffers in plaats van op de oorzaken en plegers van geweld
- volgens academici en het maatschappelijk middenveld de oplossing niet ligt in het bewapenen van burgers, maar in een integraal beleid gericht op preventie, bewustwording, daderaanpak en slachtofferondersteuning.
- pepperspray enkel toestaan voor vrouwen of personen uit de LGBTQIA+ - gemeenschap strijdig zou zijn met het gelijkheidsbeginsel in artikel 10 van de Belgische grondwet.

Niettemin identificeert het Vlaams Vredesinstituut potentieel twee juridische pistes om binnen de huidige Wapenwet uitvoering te geven aan het voornemen tot legalisering van het gebruik van pepperspray. Beiden komen echter met betekenisvolle risico's.

- Bij het eventueel classificeren van **pepperspray als vrij verkrijgbaar wapen** ziet het Vlaams Vredesinstituut significante risico's ontstaan op misbruik door personen met slechte bedoelingen, inclusief criminelen, en op gebruik tegen ordediensten. Deze classificatie maakt het de overheid bovendien quasi onmogelijk om risicoprofielen uit te sluiten en gerichte controles te voeren.
- Bij het eventueel classificeren van **pepperspray als vergunningsplichtig wapen** ziet het Vlaams Vredesinstituut problemen ontstaan met het bepalen van wat precies onder een bijzondere beschermingsbehoefte valt (een essentieel criterium binnen dit vergunningsstelsel) en met de registratiepraktijk.

Met het oog op een efficiënte en effectieve wapenwetgeving die de veiligheidsrisico's van particulier vuurwapenbezit beperkt, geeft het Vlaams Vredesinstituut dan ook een negatief advies over de mogelijkheid om pepperspray onder bepaalde voorwaarden toe te laten voor particulier gebruik.

Het Vredesinstituut dringt er wel bij de federale én Vlaamse parlementsleden op aan om het debat over de problematiek levend te houden en, met het oog op nieuwe beleidsmaatregelen, permanent te verrijken met input van experts en organisaties met kennis van zaken.

1 Inleiding

Uit de UN-MENAMAIS studie van 2021 blijkt dat in België meer dan 80% van de vrouwen tussen 16 en 69 jaar oud seksueel slachtofferschap hebben meegemaakt in hun leven en meer dan 40% van de vrouwen al het slachtoffer is geworden van hands-on seksueel geweld.¹ Gelijkaardige resultaten blijken ook uit onderzoek van Plan International België: meer dan 90% van de meisjes in België hebben reeds te maken kregen met seksuele intimidatie en een derde van de meisjes was al het slachtoffer van ongewenste aanrakingen. De helft van de meisjes geeft verder aan dat seksuele intimidatie hun vrijheid in de openbare ruimte beperkt.² In de Veiligheidsmonitor van de Federale politie geeft 12% van de vrouwen in België aan zich vaak of altijd onveilig te voelen (tegenover 8% van de mannen). Vrouwen passen hun gedrag hierdoor ook vaker aan dan mannen, bijvoorbeeld door het vermijden om het huis te verlaten bij duisternis of door het vermijden van bepaalde plekken in de gemeente.³

In België – waar het particulier bezit van pepperspray verboden is (en in een aantal andere Europese landen) bestaat er momenteel een politiek en maatschappelijk debat over het al dan niet legaliseren van het particulier bezit pepperspray omwille van redenen van veiligheid in de publieke ruimte. In Nederland, bijvoorbeeld, heeft de gewelddadige moord in 2025 op een 17-jarig meisje na een avond uit in Amsterdam een grote impact gehad. Als gevolg hiervan kochten veel Nederlanders pepperspray in Duitsland of zogeheten “smurfenspray”ⁱ in Nederland.⁴ Hierdoor ontstond er in Nederland een politiek en maatschappelijk debat over het al dan niet legaliseren van pepperspray. Het Nederlands Ministerie van Justie en Veiligheid onderzocht deze piste en besliste onlangs dat pepperspray een verboden wapen blijft in Nederland.⁵

Ook in België is de federale minister van Gelijke Kansen, naar aanleiding van de maatschappelijke bezorgdheid over het onveiligheidsgevoel bij vrouwen en LGBTQIA+-personen in de publieke ruimte, een onderzoek gestart naar de mogelijke legalisering van het bezit van pepperspray.⁶ In dit kader heeft de federale minister van Gelijke Kansen op 23 februari 2026 aan het Vlaams Vredesinstituut een advies gevraagd over de mogelijkheid om pepperspray onder bepaalde voorwaarden toe te laten voor particulier gebruik. Daarbij werd gevraagd om dit advies in hoofdzaak te richten op:

- De juridische classificatie van pepperspray binnen de huidige federale wapenwetgeving
- De mogelijke gevolgen van een legalisering voor het vergunningenstelsel, de handhaving en de controle op particulier wapenbezit
- De noodzakelijke wetswijzigingen of aanpassingen die een dergelijke maatregel met zich mee zou brengen
- De risico's en maatschappelijke effecten van een legalisering, in het bijzonder met betrekking tot het gebruik van pepperspray in de publieke ruimte en de mogelijke impact op geweldspatronen.

ⁱ “Smurfenspray” is een zelfverdedigingsspray waarmee je een aanvaller met een (meestal blauwe) kleurstof kan bespuiten. Omdat de kleurstof dagenlang zichtbaar blijft op huid en kleding is het makkelijk om de dadernadien op te sporen.

Voorliggend advies is gebaseerd op eerdere analyses van het Vlaams Vredesinstituut over de Wapenwet en het particulier wapenbezit in België en beknopt bijkomend onderzoek specifiek gericht op het bezit, de dracht en het gebruik van pepperspray in ons land en in andere Europese landen. Naast een literatuurstudie bestond dit onderzoek uit een gerichte bevraging van experts en betrokken maatschappelijke actoren.

Het Vlaams Vredesinstituut wijst erop dat bij de legalisering van het bezit, de dracht en het gebruik van pepperspray zorgvuldig moet worden afgewogen welke voordelen en nadelen dit biedt voor de veiligheidssituatie in ons land.

2 Pepperspray en zelfverdediging

Het basisidee achter een eventuele legalisering van pepperspray is dat vrouwen en personen van de LGBTQIA+-gemeenschap het wapen als zelfverdedigingsmiddel kunnen inzetten tegen daders. Het gebruik van pepperspray kan potentiële slachtoffers immers een aantal voordelen bieden in situaties waar zelfverdediging nodig blijkt. Zo veroorzaakt pepperspray bij rechtreekse bespuiting hevige pijn aan de ogen, sterke traanvorming en moeilijkheden om de ogen open te houden. Deze tijdelijke blindheid duurt meestal tussen de 15 en 30 minuten. Ook op de huid zorgt pepperspray voor hevige, brandende pijn. Verder kan inademing ervan zorgen voor tijdelijke ademhalingsproblemen en kan het voor paniek en desoriëntatie zorgen.⁷ Door pepperspray als zelfverdedigingsmiddel te gebruiken, kan het slachtoffer afstand nemen van de dader en hierdoor ontsnappen aan de agressie. Bovendien kan het een potentieel slachtoffer toelaten om zich te verdedigen tegen meerdere daders tegelijkertijd.

Voorstanders wijzen er bovendien op dat de legalisering van pepperspray een afschrikkend effect kan hebben: omdat potentiële slachtoffers in het bezit van pepperspray kunnen zijn zouden potentiële daders minder geneigd zijn om tot geweld over te gaan. Tijdens het ontstaansproces van dit advies werd door ervaringsdeskundigen ook nadrukkelijk onderstreept dat het bezit van bijvoorbeeld een flacon pepperspray bij vrouwen (maar ook bij LGBTQIA+-personen) heel wat geruststelling geeft, zeker wanneer zij in het verleden slachtoffer werden van belaging, (sexuele) intimidatie, stalking, aanranding of verkrachting. Deze ervaring verdient erkenning: niet enkel in woorden maar ook in een permanente zoektocht naar beleidsmaatregelen die het bezit van pepperspray onnodig maken.

Tegelijkertijd werd er tijdens ons onderzoek meermaals op gewezen dat het gebruik van pepperspray als zelfverdedigingsmiddel geen evidentie is en vaak niet doeltreffend zal worden gebruikt. Het is voor burgers niet vanzelfsprekend om in een noodsituatie de juiste reactie te hebben om de spray tijdig boven te halen en te gebruiken, zeker zonder enige opleiding. Uit eerder onderzoek⁸ blijkt bijvoorbeeld dat meerdere deelnemers niet wisten hoe pepperspray correct te gebruiken. Ook vermelden verschillende experts dat slachtoffers vaak een ‘freeze’ reactie hebben als er hen iets onverwachts overkomt; ze niet weten hoe te reageren. Om pepperspray op een doeltreffende manier in te zetten moet men verder ook rekening houden met externe factoren. Zo heeft pepperspray bijvoorbeeld een sterk verminderd effect wanneer de dader een bril draagt. Niet enkel opleiding maar ook het ontwerp van de spuitbus en de opslagmethode voorafgaand aan het gebruik, hebben een invloed op de doeltreffende inzet van pepperspray.⁹ Bovendien bestaat het risico dat de gebruiker zelf getroffen wordt bij lastige weersomstandigheden of wanneer het middel in een afgesloten ruimte wordt gebruikt.¹⁰ Daarom kunnen we niet spreken van een effectieve bescherming tegen agressie, ook al voelen burgers

zich misschien veiliger met pepperspray op zak. Zelfs voor politieagenten, die in principe een opleiding hebben gekregen voor het doeltreffend gebruik van pepperspray, is de toepassing niet eenvoudig. Ze gebruiken pepperspray dan ook eerder zelden.

Door ongelukken of misbruik van pepperspray in de publieke ruimte kunnen bovendien ook niet-betrokken omstaanders slachtoffer worden. Uit een media-analyse van incidenten in de publieke ruimte met pepperspray blijkt dat er regelmatig – en vaak onopzettelijk – omstaanders getroffen worden.¹¹ Vaak komt dit voor in gesloten ruimtes waar de spray niet gemakkelijk kan vervliegen of in mensenmassa's waar omstaanders zich in de contaminatiezone bevinden. Het particulier gebruik van pepperspray kan daardoor voor chaotische situaties zorgen en omstaanders schade toebrengen.

Een bijkomend risico bij het gebruik van pepperspray als zelfverdedigingsmiddel is een mogelijke escalatie van geweld. Niet alleen kan een dader gewelddadiger reageren wanneer die opmerkt dat er pepperspray wordt klaar gehouden of gebruikt. Er bestaat ook het risico dat een dader agressiever optreedt om te vermijden dat het slachtoffer pepperspray kan inzetten. Bovendien kan pepperspray afgenomen worden of uit de hand vallen, waardoor het wapen rechtstreeks tegen het slachtoffer kan worden ingezet.

Een vaak gehoorde kritiek op een eventuele legalisering van pepperspray is dat dit allesbehalve een structurele oplossing van het probleem vormt. Door bewapening met pepperspray toe te laten, komt de nadruk te liggen op wat slachtoffers kunnen of moeten doen in plaats van op de oorzaken en de plegers van het geweld. Als reactie op het voorstel van de minister van Gelijke Kansen hebben verschillende vrouwenorganisaties en organisaties die slachtoffers van familiaal en seksueel geweld ondersteunen een open brief geschreven aan de minister.¹² In deze open brief uiten ze hun bezorgdheid over het voorstel. Ze stellen dat dit voorstel geen structurele oplossing biedt voor het probleem. Bovendien zou het voorstel de verantwoordelijkheid bij het slachtoffer van geweld leggen (*victim blaming*). De organisaties vrezen dat een legalisering van pepperspray bovendien zou leiden tot escalatie van geweld, misbruik en ongelukken. Ze wijzen er ook op dat seksueel geweld geen individueel probleem is, maar een maatschappelijk falen.

Uit ons onderzoek blijkt dat deze visie breed gedragen wordt in het betrokken maatschappelijk middenveld en bij academici. Volgens hen ligt de oplossing niet in het bewapenen van burgers, maar in een integraal beleid dat onder meer gericht is op het versterken van onze samenleving met kennis, preventie en maatschappelijke bewustwording, het hertekenen van de publieke ruimte, een vroege screening en opvolging van daders, gerechtelijke daadkracht en gepaste nazorg voor slachtoffers. Ook de Nederlandse Minister van Justitie en Veiligheid wees recent in zijn brief aan de Tweede Kamer over de veiligheid van vrouwen in de openbare ruimte dat het een verontrustende ontwikkeling is dat vrouwen verantwoordelijk worden gemaakt voor hun veiligheid en daarvoor maatregelen zouden moeten nemen. Volgens de Nederlandse minister “[zal] de inzet van zelfverdedigingsmiddelen voor vrouwen nooit volstaan om geweld tegen te gaan; de oplossing is gelegen in een alomvattende aanpak van geweld tegen vrouwen waarin ... wordt gewerkt aan publieke bewustwording, het tegengaan van genderongelijkheid, professionele deskundigheid, adequate hulpverlening en beschermingsmaatregelen en goede handhaving”.¹³

3 Juridische opties om pepperspray te legaliseren

3.1 Richtinggevende principes uit de Wapenwet en de Grondwet

Binnen de Europese Unie bestaan er grote verschillen in het juridisch kader inzake pepperspray. Het bezit van pepperspray valt niet onder het toepassingsgebied van de Europese Richtlijn 2021/555 van 24 maart 2021 inzake de controle op de verwerving en het voorhanden hebben van wapens. Hierdoor heeft elke Europese lidstaat eigen specifieke regelgeving voor het bezit, de dracht en het gebruik van pepperspray.¹⁴ Terwijl het particulier bezit van pepperspray niet is toegelaten in België en Nederland, kan het in Frankrijk wel in eigen huis. Daar mag een burger pepperspray ook in de publieke ruimte dragen, maar enkel indien deze persoon hiervoor een wettige reden heeft.¹⁵ In Duitsland is pepperspray in principe ook een verboden wapen, behalve indien het product wordt beschouwd als dierafweerspray, een officieel merkteken draagt dat aantoont dat het geen gezondheidsgevaar met zich meebrengt en dat het bereik en de duurtijd van het spuiten beperkt is.¹⁶

De Federale Wapenwet bepaalt dat er in België juridisch drie types van wapens zijn:

- Vrij verkrijgbare wapens (zoals bijvoorbeeld bepaalde alarmpistolen en blanke wapens waarvoor geen bijzondere regeling geldt)
- Vergunningsplichtige wapens (waaronder vrijwel alle overige vuurwapens vallen).
- Verboden wapens (zoals bijvoorbeeld volautomatische vuurwapens en vlindermessen)

Het particulier bezit van pepperspray is in België verboden aangezien de Federale Wapenwet “voorwerpen bestemd voor het treffen van personen met giftige, verstikkende, traanverwekkende en soortgelijke stoffen, met uitzondering van medische hulpmiddelen” als verboden wapens beschouwt (Art. 3. § 1). Dit impliceert dat ook de dracht en het gebruik van pepperspray door burgers in principe niet is toegelaten.

Indien wordt beslist om het particulier bezit van pepperspray te legaliseren, dan kan dat op twee manieren.

Ten eerste door pepperspray via een wetswijziging als een vrij verkrijgbaar wapen te classificeren. Hierdoor is er geen vergunning vereist voor de aankoop van deze sprays en kan iedereen deze sprays vrij aankopen. Ten tweede door pepperspray via een wetswijziging als een vergunningsplichtig wapen te classificeren. In dit geval kunnen personen een vergunning aanvragen waarmee ze pepperspray kunnen aankopen. Om deze vergunning te krijgen moeten ze wel een zogeheten “wettige reden” kunnen aantonen en ook voldoen aan de andere veiligheidsvoorwaarden die opgenomen zijn in de wapenwet. Pepperspray komt juridisch gezien dan in dezelfde classificatie van wapens terecht als de overgrote meerderheid van de vuurwapens in België.

Zoals gezegd is het basisidee achter een eventuele legalisering van pepperspray dat vrouwen en personen van de LGBTQIA+-gemeenschap het wapen als zelfverdedigingsmiddel kunnen inzetten tegen daders. Een eerste belangrijke kanttekening hierbij is dat het tegenstrijdig is met het gelijkheidsbeginsel van de Belgische grondwet om pepperspray enkel toe te staan voor vrouwen of personen uit de LGBTQIA+-gemeenschap. Artikel 10 van de grondwet stelt dat de Belgen gelijk zijn voor de wet en de gelijkheid van vrouwen en mannen is gewaarborgd. Verder

vermeldt artikel 11 dat het ‘genot van de rechten en vrijheden aan de Belgen toegekend moet worden zonder discriminatie’.

Daarnaast is het belangrijk om te vermelden dat, als het particulier bezit van pepperspray wordt gelegaliseerd, dit niet automatisch betekent dat de bezitters deze spray mogen dragen of gebruiken in de publieke ruimte. Artikels 14 en 15 van de Wapenwet stellen immers dat bezitters van vergunningsplichtige wapens deze wapens enkel mogen dragen in het kader van de beoefening van de jacht, het faunabeheer of het sportschieten of indien ze een wapendrachtvergunning hebben gekregen. Artikel 9 bepaalt verder dat het dragen van een vrij verkrijgbaar wapen alleen toegestaan is aan diegene die daartoe een wettige reden kan aantonen. De wetgever wil met deze bepalingen expliciet vermijden dat wapenbezitters hun wapens zomaar kunnen dragen in de publieke ruimte. Indien het particulier bezit van pepperspray wordt gelegaliseerd dan zullen ook nieuwe regels nodig zijn voor de dracht en het gebruik ervan, zoals waar en wanneer pepperspray mag worden gedragen, wanneer het gebruikt mag worden voor zelfverdediging, en welke sancties er zullen gelden bij misbruik.

3.2 Optie 1: Pepperspray wordt een vrij verkrijgbaar wapen

Het grootste **veiligheidsrisico** met het vrij verkrijgbaar maken van pepperspray is dat iedereen – en dus ook personen die zich niet onveilig voelen – deze sprays zal kunnen verwerven. Dit verhoogt sterk het risico op misbruik door personen met slechte bedoelingen. In het kader van deze overweging is de evaluatie van het Deens beleid terzake erg verhelderend. Eind 2018 werd de wetgeving in Denemarken inzake het particulier bezit van pepperspray immers versoepeld: meerderjarige burgers mochten vanaf 2019 zonder toestemming van de politie pepperspray aanschaffen voor gebruik in de eigen woning. Bovendien konden personen met een “bijzondere beschermingsbehoefte” (bijvoorbeeld als gevolg van stalking of een relationeel conflict), die hiervoor toestemming kregen van de politie, pepperspray bezitten en dragen in de openbare ruimte. In oktober 2020 werd deze wetswijziging uitgebreid geëvalueerd. Enerzijds werd vastgesteld dat pepperspray in 2019 nauwelijks werd gebruikt als middel voor zelfverdediging (in totaal 9 gevallen waarvan 5 gevallen in de familale sfeer), terwijl anderzijds datzelfde jaar het aantal veroordelingen voor het illegaal gebruik van pepperspray bijna verdubbelde (van 893 naar 1660 veroordelingen).¹⁷ Op basis van deze evaluatie werd de wetswijziging van 2018 gedeeltelijk teruggedraaid. Sinds februari 2021 is pepperspray niet langer vrij verkrijgbaar, maar is het bezit vergunningsplichtig en beperkt tot personen met een “bijzondere beschermingsbehoefte”. Het gebruik ervan is ook strikt beperkt tot situaties van wettige zelfverdediging.¹⁸ Het Deense voorbeeld toont aan dat het vrij verkrijgbaar maken van pepperspray extra risico’s oplevert voor de openbare veiligheid.

Gezien burgers in landen als Frankrijk, Oostenrijk en Duitsland (onder bepaalde voorwaarden) pepperspray legaal kunnen verwerven zou een evaluatieonderzoek over de voor- en nadelen van het toestaan van pepperspray in deze landen erg nuttig zijn in het kader van voorliggende adviesvraag. Er zijn echter geen evaluatieonderzoeken over pepperspray uit deze landen bekend. In Duitsland is het federale ministerie van Binnenlandse Zaken momenteel wel een uitgebreide evaluatie van de Duitse wapenwetgeving (waaronder ook de bepalingen inzake pepperspray) aan het uitvoeren, maar de resultaten hiervan worden pas eind 2026 verwacht.¹⁹

Zoals hierboven beschreven is de doeltreffendheid van pepperspray als zelfverdedigingsmiddel in noodsituaties allesbehalve optimaal en houdt dit zelfs risico’s van escalatie van geweld in. Vanuit de politie wordt er bijvoorbeeld op gewezen dat niet enkel criminelen, maar ook jongeren

makkelijker hun toevlucht zullen nemen tot pepperspray indien deze vrij verkrijgbaar wordt. Uit een analyse van mediaberichtgeving in Duitsland – waar jongeren van 14 jaar onder bepaalde gevallen pepperspray kunnen bezitten – blijkt dat jongeren – soms onbewust van de schadelijke gevolgen – de spray inzetten om misdaden te plegen²⁰ of om meningsverschillen op school te regelen.²¹ De politie wijst er verder op dat vrij verkrijgbare pepperspray ook makkelijker tegen politiediensten ingezet kan worden.

Indien pepperspray een vrij verkrijgbaar wapen wordt dan zal de overheid de bezitters ervan niet op voorhand kunnen screenen om zo mogelijke risicoprofielen uit te sluiten. In dat geval heeft de overheid weinig zicht op het aantal sprays in omloop en wie ze in bezit heeft. Bovendien stelt dit nog een bijkomende probleem voor de handhaving van de wetgeving: hoe kan iemand aantonen een wettig reden te hebben om vrij verkrijgbare pepperspray op zich te dragen? Controles door de politie worden dan voornamelijk reactief, na gebruik. Het zal uiteindelijk aan de rechtbanken zijn om definitief te beoordelen. Dit komt de openbare veiligheid niet ten goede.

3.3 Optie 2: Pepperspray wordt een vergunningsplichtig wapen

Een deel van bovenstaande problemen kan worden verholpen door pepperspray in te delen als vergunningsplichtig wapen. Hierdoor kunnen enkel personen die een vergunning hebben pepperspray verwerven en bezitten. In dit geval moet de overheid een vergunningsstelsel uitwerken dat vergelijkbaar is met andere vergunningsplichtige wapens (aanvraagprocedure, identiteitscontrole, onderzoek naar moraliteit en motief, registratie, etc.). Op die manier houdt de overheid zicht op wie pepperspray bezit, hoeveel exemplaren circuleren, eventuele intrekking van vergunningen en blijft preventief toezicht mogelijk.

Een cruciaal element in dit vergunningsstelsel is het aantonen van een wettige reden voor het betrokken vergunningsplichtig wapen. In artikel 11 paragraaf 3 van de Wapenwet worden de verschillende wettige redenen opgesomd. De meest gebruikte wettige redenen in België zijn enerzijds de jacht en faunabeheersactiviteiten en anderzijds het sportief en recreatief schieten. Een andere wettige reden is “de persoonlijke verdediging van personen die een objectief en groot risico lopen en die aantonen dat het voorhanden hebben van een vuurwapen dit groot risico in grote mate beperkt en hen kan beschermen.” Deze wettige reden wordt in België echter zeer restrictief geïnterpreteerd en toegepast. Om een wapenvergunning te krijgen in het kader “persoonlijke verdediging” moet de aanvrager aantonen dat hij of zij een ernstig en objectief risico loopt, dat het bezit van een vuurwapen dat risico doet afnemen en dat het wapen de aanvrager effectief kan beschermen. Bovendien dient de aanvrager aan te tonen dat hij of zij reeds alle andere haalbare maatregelen heeft getroffen voor zijn persoonlijke veiligheid. De aanvrager moet met andere woorden beargumenteren dat het wapen bijna de enige overblijvende mogelijkheid is om nog meer bescherming te genieten. Onder het Belgische controleregime is het dus uiterst moeilijk om een wapen vergund te krijgen met als motief persoonlijke verdediging. Ter illustratie: in Vlaanderen stonden begin 2026 slechts 12 vuurwapens geregistreerd in het Centraal Wapenregister (CWR) omwille van deze wettige reden.

Niettemin kan de wettige reden van persoonlijke zelfverdediging (mits een beperkte tekstuele aanpassing) gebruikt worden om het bezit van pepperspray te rechtvaardigen indien pepperspray als een vergunningsplichtig wapen wordt ingedeeld. Dat zou bijvoorbeeld kunnen door enkel een vergunning voor het particulier bezit van pepperspray toe te laten in het kader van een ‘bijzondere beschermingsbehoefte’ zoals bijvoorbeeld een slachtoffer van stalking of huiselijk geweld. Daarmee zou de wetgeving in de lijn van het Deense voorbeeld komen te liggen.

Het bewijzen van een bijzondere beschermingsbehoefte is in de praktijk echter niet evident. Bovendien bevinden deze personen zich vaak in ernstige en onstabiele situaties die mogelijk niet opgelost raken door het bezit van pepperspray.

Hoewel pepperspray personen met een bijzondere beschermingsbehoefte een groter veiligheidsgevoel kan geven, blijft ook de vraag of de administratieve last (en de beperkte doeltreffendheid van pepperspray voor zelfverdediging) opwegen tegen dit voordeel. Pepperspray catalogeren als een vergunningsplichtig wapen, met zelfverdediging als wettelijke reden, is een ogenschijnlijk eenvoudige juridische wijziging die in de praktijk echter aanzienlijke administratieve gevolgen zal hebben. Het bepalen van wat precies onder een bijzondere beschermingsbehoefte valt en het beoordelen van vergunningsaanvragen vormen op zichzelf al administratieve taken. Omdat peppersprays – in tegenstelling tot vuurwapens – geen uniek serienummer hebben, zal de huidige registratie van vergunningsplichtige wapens ook niet zomaar toepasbaar zijn. De overheid zal in dit geval dus een alternatief registratiesysteem moeten ontwikkelen.

4 Belangrijke overwegingen

Een eerste belangrijke overweging is dat – ongeacht de methode waarvoor men eventueel kiest om het gebruik van pepperspray in bepaalde omstandigheden toe te laten – verschillende koninklijke besluiten over de registratie, de overdracht, de opslag en het toezicht moeten worden aangepast. Zo zal de wetgever onder meer moeten bepalen wat de voorwaarden zijn voor het bezit en de verkoop van deze sprays. Concreet moet er dan bijvoorbeeld bepaald worden wat de minimumleeftijd (bv. 18 jaar) is, of er een eventueel verbod geldt op verkoop aan bepaalde personen, welke regels van toepassing zijn op online verkoop en aan welke technische eisen de producten moeten voldoen.ⁱ

Tegelijkertijd is de raad van bestuur van het Vlaams Vredesinstituut er zich ten volle van bewust dat de maatschappij, en zeker slachtoffers die na een traumatische ervaring de draad weer op (willen) pakken, niet altijd voldoende steun en beleidsantwoorden vinden in een, weliswaar onderbouwde, maar soms weinig empathisch aanvoelende, afwijzing van pepperspray als oplossing. Precies daarom is het cruciaal dat de Minister, ook na de afronding van het lopend wetgevend proces rond de eventuele legalisering van pepperspray, blijft zoeken naar structurele, preventieve én repressieve oplossingen voor geweld tegen vrouwen en LGBTQIA+-personen. Het opvolgen van evoluties en beleidsmaatregelen in andere landen maakt daar integraal deel van uit. Het Vredesinstituut dringt er daarom bij de federale én Vlaamse parlementsleden op aan om het debat over de problematiek, zowel in de maatschappij als in de parlementen van ons land, levend te houden en permanent te verrijken met input van experts en organisaties met kennis van zaken.

ⁱ Het is belangrijk dat een gedetailleerde regelgeving wordt uitgewerkt die rekening houdt met de technische kenmerken van de stof in de spray en de spraybuis zelf. De regelgeving moet duidelijk stellen welke soort precies is toegestaan en wat verboden blijft voor particulier bezit en gebruik. Daarnaast moet er rekening gehouden worden met de spraybuizen zelf. Die hebben een ventiel van beperkte levensduur waarna ze gaan lekken of blijven doorspuiten, zelfs nadat de knop wordt losgelaten, wat tot gevaarlijke situaties kan leiden. Daarom moet een legalisering van pepperspray gepaard gaan met een analyse die de wettelijkheid van verschillende soorten pepperspray duidelijk afbakt, en een regelgeving die niet alleen de verkoop controleert, maar ook de veilige verwerking van gebruikte of verouderde busjes waarborgt om risico's voor de publieke veiligheid te beperken.

5 Besluit

Geweld in de publieke ruimte in het algemeen en geweld tegen vrouwen en LGBTQIA+ -personen in het bijzonder komt in België nog veel te veel voor. Het is dus enorm belangrijk dat beleidsmakers blijven zoeken naar oplossingen voor deze problematiek en een integraal beleid ontwikkelen dat onder meer gericht is op het versterken van onze samenleving met kennis, screening en opvolging van daders, gerechtelijke daadkracht en gepaste nazorg voor slachtoffers. Rekening houdend met de bovenstaande overwegingen en met het oog op een efficiënte en effectieve wapenwetgeving die de veiligheidsrisico's van particulier wapenbezit beperkt, geeft het Vlaams Vredesinstituut echter een **negatief advies** aan de Federale Minister van Gelijke Kansen inzake een mogelijke legalisering van het particulier bezit van pepperspray. Pepperspray kan het gevoel van onveiligheid verminderen, maar pakt de structurele problemen niet aan en draagt nauwelijks bij aan het effectief verbeteren van de veiligheid.

Eindnoten

- ¹ Keygnaert I. et al (2021), *UN-MENAMAIS: Understanding the Mechanisms, Nature, Magnitude and Impact of Sexual Violence in Belgium*, Brussel: Belspo, https://www.belspo.be/belspo/brain-be/projects/FinalReports/UN-MENAMAIS_FinalRep_v2.pdf
- ² Plan International, *Naar meer veilige en inclusieve steden in België*, <https://planinternational.be/nl-be/projecten/naar-meer-veilige-en-inclusieve-steden-in-belgi%C3%AB>
- ³ VRT NWS, *Na stevig debat met Soundos in De Afspraak: dit zeggen de cijfers over geweld tegen vrouwen en onveiligheidsgevoel*, 7 februari 2026, <https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2026/02/07/cijfers-vrouwen-onveiligheid-seksuele-intimidatie-op-sstraat-gend/>
- ⁴ Hart van Nederland, *Na dood Lisa (17) kunnen wapenwinkels vraag niet aan: 'Een ware run'*, 27 augustus 2025, <https://www.hartvannederland.nl/112/crime/artikelen/noord-holland-amsterdam-abcoude-lisa-stroomstootwapens-pepperspray-politie>; VRT NWS, *Na moord op 17-jarige Lisa stijgt vraag naar zelfverdedigingssprays, maar in België zijn ze verboden, 25 augustus 2025*, <https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2025/08/25/na-moord-op-17-jarige-lisa-stijgt-vraag-naar-zelfverdedigingsspr/>
- ⁵ HLN, *Pepperspray blijft verboden in Nederland: minister vindt het te gevaarlijk voor de vrouw zelf*, 11 juni 2026, <https://www.hln.be/buitenland/pepperspray-blijft-verboden-in-nederland-minister-vindt-het-te-gevaarlijk-voor-de-vrouw-zelf-a37b7e5b/>
- ⁶ VRT NWS, *Minister Beenders zet deur open voor legalisering van pepperspray om onveiligheidsgevoel bij vrouwen tegen te gaan*, 10 september 2025, <https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2025/09/10/legalisering-pepperspray-beenders/>
- ⁷ Antigifcentrum, *Ongeval met pepperspray: spoel minstens 15 minuten lang de ogen*, <https://www.antigifcentrum.be/Toxinfos/pepperspray/>; Peppersray-kopen.nl, *Wat is pepperspray?*, <https://peppersray-kopen.nl/wat-is-peppersray/>
- ⁸ Strybel, D. & Kumar, A.R. (2020), "Civilian pepper spray for self defense: Understanding user perception and impact of design on user performance", *International Journal of Industrial Ergonomics*, vol 80, November 2020, <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0169814120306491>
- ⁹ Strybel, D. & Kumar, A.R. (2020), "Civilian pepper spray for self defense: Understanding user perception and impact of design on user performance", *International Journal of Industrial Ergonomics*, vol 80, November 2020, <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0169814120306491>; Strybel, D. & Kumar, A.R. (2020), "Pepper-spray as a Self-defense Mechanism: Does Design Affect User Performance", *2020 IISE Annual Conference Proceedings*, 973-978, <https://search.proquest.com/openview/ad62f836479f326609c09c37fa45782d/1?pq-origsite=gscholar&cbl-51908>
- ¹⁰ Illusterend voorbeeld uit Denemarken van een gebrek aan training bij particulier gebruik van pepperspray: Tijdens een diefstal die zich in het huis van de benadeelde afspeelde, sloot het slachtoffer zich op in het trappenhuis. Toen de verdachten probeerden binnen te komen, spoot hij pepperspray door de deuropening in een poging ze af te schrikken. Het slachtoffer werd daarbij zelf door pepperspray geraakt. Het is onduidelijk of de daders ook geraakt zijn geweest. Zie: Justits Ministeriet, *For mange pebersprays i kriminelle haender får minister til at ændre ordning*, 2 oktober 2020, <https://www.justitsministeriet.dk/pressemeddelelse/for-mange-pebersprays-i-kriminelle-haender-faar-minister-til-at-aendre-ordning/>
- ¹¹ Illusterende voorbeelden: In België werden in januari 2026 16 omstaanders geraakt door pepperspray in het winkelcentrum van Wijnegem nadat er ruzie ontstond tussen twee vrouwen en een gezin van drie personen. Drie mensen werden daarop naar het ziekenhuis overgebracht voor verzorging. Zie: VRT NWS, *16 mensen bevangen door pepperspray na ruzie in Wijnegem Shopping Center, 2 vrouwen opgepakt*, 4 januari 2026, <https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2026/01/04/wijnegem-shopping-center-pepperspray/>
In Duitsland is in mei 2025 een gelijkaardig incident voorgevallen. Tijdens een gratis concert in een winkelcentrum raakten 13 mensen verwond nadat iemand pepperspray gespoten had en er schermutselingen ontstonden. Zie: HLN, *Dertien mensen gewond door pepperspray op concert in Berlijn*, 4 mei 2025, <https://www.hln.be/buitenland/dertien-mensen-gewond-door-pepperspray-op-concert-in-berlijn-a09fd3062/>
- ¹² De shift van slachtoffer naar pleger: Open brief Punt vzw aan Minister Beenders en de Belgische samenleving, 11 September 2025, <https://www.femma.be/nl/artikels/standpunten/de-shift-van-slachtoffer-naar-pleger>
- ¹³ Ministerie van Justitie en Veiligheid, *Veiligheid van vrouwen in de openbare ruimte*, 10 juni 2026, p1.
- ¹⁴ Voor een inzicht in de verschillende juridische kaders inzake pepperspray in Europa, zie o.a. : Directoraat-Generaal Rechtspleging en Rechtshandhaving (2026), *Internationale beleidsvergelijking pepperspray: Een verkenning naar de landen Duitsland, Frankrijk, Oostenrijk, België en Denemarken*, Den Haag: Ministerie van Justitie.
- ¹⁵ République Française, Service Public, *Peut-on porter une arme pour se défendre (couteau, bombe lacrymogène...)?*, <https://www.service-public.gouv.fr/particuliers/vosdroits/F33658>
- ¹⁶ Federal Ministry of Justice and Consumer Protection and the Federal Office of Justice, *Weapons Act (WaffG)*, https://www.gesetze-im-internet.de/englisch_waffg/englisch_waffg.pdf
- ¹⁷ Justits Ministeriet (2020), *Rapport om erfaringerne med pebersprayordninger*, København: Justits Ministeriet, <https://www.ft.dk/samling/20191/almdel/REU/bilag/596/2254249/index.htm>
- ¹⁸ Ministerie van Justitie en Veiligheid, *Veiligheid van vrouwen in de openbare ruimte – Brief aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal*, 10 juni 2026.

- ¹⁹ Ministerie van Justitie en Veiligheid, *Veiligheid van vrouwen in de openbare ruimte – Brief aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal*, 10 juni 2026; Ministerie van Justitie en Veiligheid (2026), *Internationale beleidsvergelijking pepperspray: Een verkenning naar de landen Duitsland, Frankrijk, Oostenrijk, België en Denemarken*, Den Haag: Directoraat-Generaal Rechtspleging en Rechtshandhaving.
- ²⁰ Ministerie van Justitie en Veiligheid, *Veiligheid van vrouwen in de openbare ruimte – Brief aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal*, 10 juni 2026.
- ²¹ In 2017, werden er meer 30 incidenten met pepperspray in Duitse scholen gemeld. Een organisatie van docenten geeft aan dat kinderen het spuiten van pepperspray vaak als een grap bekijken. Zie: Reformatorisch Dagblad, *Misbruik van pepperspray Duitse scholen*, 18 december 2017, https://www.digibron.nl/viewer/collectie/Digibron/id/tag:RD.nl.20171218:newsml_7d8cba7840a6e60f8b92355efe8928eb
- In 2024 werden 24 studenten van een secundaire school met ernstige ademhalingsproblemen naar het ziekenhuis gevoerd nadat een paar medestudenten pepperspray rond gespoten hadden. Zie: Starnberger Merkur, *Pfefferspray in Schulaula versprüht: 24 Schüler müssen ins Krankenhaus*, 25 april 2024, <https://www.merkur.de/lokales/starnberg/starnberg-ort29487/pfefferspray-in-schulaula-versprueht-24-schueler-muessen-ins-krankenhaus-93032781.html>
- In april 2025 hadden 26 kinderen medische hulp nodig nadat twee minderjarige leerlingen pepperspray gebruikten in een verbindingsruimte tussen een middelbare school en de basisschool. De kinderen hadden last van kortademigheid, oogirritatie en misselijkheid. Zeven kinderen – tussen 10 en 13 jaar – werden voor verdere behandeling naar ziekenhuizen in de regio gebracht. Zie: BR24, *Pfefferspray-Einsatz an Realschule – 26 Kinder verletzt*, 4 februari 2025, <https://www.br.de/nachrichten/bayern/pfefferspray-einsatz-an-realschule-26-kinder-verletzt.Ubqa4pS>
- In november 2025 moesten zes studenten naar het ziekenhuis nadat een leerling willekeurig pepperspray spoot in een school. Een groot aantal leerlingen en docenten liep oog- en ademhalingsirritatie op. Zie: BR24, *Pfefferspray an Schule versprüht: Sechs Menschen in Kliniken*, 24 november 2025, <https://www.br.de/nachrichten/bayern/pfefferspray-an-schule-versprueht-sechs-menschen-in-kliniken.V3TY1sB>
- In 2025 werd in een school in Keulen pepperspray gebruikt in een ruzie tussen twee scholieren. Er vielen 20 gewonden waarvan 9 naar het ziekenhuis gevoerd werden. Zie: Express, *Horror as 9 children rushed to to hospital after 'mass casualty incident' injuring 11 more*, 19 november 2025, <https://www.express.co.uk/news/world/2136103/germany-school-pepper-spray-incident>